

քից խուսափելու համար Ուտիացիների նախնիքները սկսում էին ծածկել թանձր քողով բոլոր օրիորդների և նորատի հարսների երեսները՝ որպէս համեստութեան և ամօթխածութեան նշան:

Երկրորդ՝ սկսում էին նշանադրել երկսեռ մանուկներին նոյնիսկ օրօրոցում, որի նշանը լինում էր «բէշիքերթմա», այսինքն՝ օրօրոցի վերևի գլանաձև փայտի վրա խազ քաշել կամ կախել արծաթէ մի փոքր դրամ (20 կոպ.): Հարսնացու աղջիկն ու տղան երբոր դառնում էին 9—10 տարեկան, պսակում էին նրանց, որպէս զի մատաղահաս կոյս աղջիկներին կարողանան փրկել տրոփոտ պարսկական խաների և գազանաբարոյ բէկերի բռնի յափշտակութիւններից: Ի դէպ է ասել, որ տողերիս գրողի մայրը լինելով գեղանի աղջիկ և ինքն էլ նշանաւոր հարուստի զաւակ, հօրս մայրը պսակել է տալիս իւր 12 տարեկան որդուն 9 տարեկան գեղանի Մարիամի հետ և երեք տարի իւր ծոցում պահելուց յետոյ միայն յանձնում է իւր 12 ամեայ հարսին 15 տարեկան որդուն: Որոնցից սերւում են 15 տղայ և մի աղջիկ: Ռուսաց տիրապետութիւնից յետոյ բռնակալ խաների մտցրած սովորութիւններն ու կարգերը թէև անդարձ կորան, բայց «բէշիքերթմա»՝ օրօրոցի վրայ խազ քաշելու վատ սովորութիւնը և անչափահաս երեխաներին պսակելու վայրենի աւանդութիւնը, տարաբախտաբար, մինչև ցարդ մնացել են անփոփոխ ևւ անկորուստ:

Ուտիացոց աշխարհի Հայ Ժողովրդի ջնջման և ինքնասպանութեան գլխաւոր պատճառներից մինն